

2. *Belins'ka, O.V.* (2014). «The essence of the financial potential of an enterprise». *Visnyk KhNU. Ekonomichni nauky*. № 4. pp. 267-274.
3. *Bohats'ka, N.M., Khachatryan, V.V.* (2016). «A current approach to assessing the essence of the resource potential of an enterprise». *Visnyk Mukachiv's'koho derzhavnogo universytetu*. № 3. pp. 134-139.
4. *Bohats'ka, N., Shvets', O.* (2020). Resursne zabezpechennia diial'nosti pidpriemstva v suchasnykh umovakh hospodariuvannia. [Resource security of business activity in the current minds of the government]. Available at: <http://intkonf.org/ken-dotsbogatska-nm-shvetsoi-resursne-zabezpechennya-diyalnosti-pidpriemstva-v-suchasni-umovah-gospodaryuvannya>.
5. *Voloshyn, L.* (2010). «The use of innovative resources in Ukraine: problems and ways to eliminate them». *Naukovi zapysky. Seriya «Ekonomika»*. Issue 15. pp. 145-151.
6. *Kaliuzhna, N.H.* (2011). «The enterprise management system as a subject of study of the theory of organization». *Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy*. № 2. pp. 51-54.
7. *Riepina, I.M.* (1998). «Entrepreneurial potential: methodology for assessment and management». *Visnyk Ukrain's'koi Akademii derzhavnogo upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy*. № 2. pp. 262-271.
8. *Uzhva, A.M.* (2015). «Regional aspects of the formation and development of labor potential». *Visnyk Kharkiv's'koho natsional'noho tekhnichnogo universytetu sil's'koho hospodarstva: Ekonomichni nauky*. Issue 162. pp. 280-285.

Abstract.

Kubatko V. A system for managing the region's food potential based on sustainability.

One of the essential tasks of forming a sustainable development model in Ukraine is providing opportunities and guarantees for the work of citizens and rational use of food potential. The process of forming and developing the food potential of the region is one of the directions of the economic management strategy. It involves creating and organizing a system of resources so that their interaction is a factor of success in achieving the enterprise's strategic, tactical, and operational goals. The enterprise potential management system is based on formative regularities that cause the system's transition to another qualitative state and regulatory ones that contribute to stabilizing the existing system quality.

The article's purpose is to highlight the conceptual principles of the formation and functioning of the region's food potential management system in the conditions of sustainable development.

The research process used methods of comparison, analysis, and theoretical and logical generalization. The methodological basis was the dialectical research method.

In the research process, it was proved that the enterprise's food potential management system is defined as a set of means and methods of directed influence on its interests with the aim of rational use of resources and ensuring the necessary proportions of development. Using a systematic approach, a classification of the properties of the system of management of the food potential, which characterizes the economic potential of the enterprise and its interaction with the external environment and the methodology of functioning and development of the enterprise's potential, is proposed. A system of organizational and methodological special and general scientific principles of management of the food potential of the enterprise is identified (complex nature of management; dependence of economic opportunities for formation, distribution and optimal use of potential on the efficiency of functioning of enterprises in the region; systematic resource provision of the process of managing the potential of enterprises in the region).

Keywords: sustainable development, region, food potential, management system, management decisions.

Стаття надійшла до редакції 12.08.2024 р.

Бібліографічний опис статті:

Kubatko V.M. Система управління продовольчим потенціалом регіону на засадах сталості. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2024. № 4. С. 37-40.

Kubatko V. A system for managing the region's food potential based on sustainability. Actual problems of innovative economy and law. 2024. No. 4, pp. 37-40.

УДК: 338.2:338.45:639.3:621; JEL classification: F50; Q22; L64

DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-5-8>

ВДОВЕНКО Наталія Михайлівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри глобальної економіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України, <https://orcid.org/0000-0003-0849-057X>

ШАРИЛО Юрій Євгенійович, директор, Державна установа «Методично-технологічний центр з аквакультури», <https://orcid.org/0000-0002-1069-6318>

ШЕВЕЛЬ Олександр Олександрович, аспірант кафедри глобальної економіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України, <https://orcid.org/0009-0000-6481-428X>

ПРІОРИТЕТИ ПОЛІТИКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ МАШИНОБУДІВНОГО КОМПЛЕКСУ КРАЇНИ ДЛЯ РОЗВИТКУ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ АКВАКУЛЬТУРИ ТА НАДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ НА ОБЛАДНАННЯ

Вдовенко Н.М., Шарило Ю.Є., Шевель О.О. Пріоритети політики забезпечення економічної безпеки машинобудівного комплексу країни для розвитку ринку продукції аквакультури та надання державної підтримки на обладнання.

Стаття присвячена дослідженню пріоритетів державної політики забезпечення економічної безпеки машинобудівного комплексу країни для розвитку ринку продукції аквакультури й надання державної підтримки на обладнання в умовах надзвичайних фінансових і продовольчих викликів. Надано науково обґрунтовані доповнення та зміни до Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України» № 1877-IV від 24.06.2004 щодо можливості запровадження механізмів державної підтримки аквакультури з метою часткової компенсації придбання техніки, механізмів та обладнання для виробництва, переробки продукції аквакультури. Пропонується стабілізувати і модернізувати виробничу сферу шляхом надання державної дотації для відшкодування закупленого рибогосподарського обладнання суб'єктами аквакультури, зокрема технологічного,

логістичного, інкубаційного, рибопереробного в обсязі до 50%. Зроблено висновок, що доцільна державна підтримка, оскільки проблеми не можуть бути розв'язані за допомогою ринкових механізмів через тривалий виробничий ланцюг і повільну оборотність капіталу в галузі до 4,3 років, обмеження пов'язані з володінням і використанням основного виробничого ресурсу та відсутністю повноцінного механізму довгострокової застави землі під водою, розпорошеність ділянок, значна кількість мікробизнесу і вплив воєнних дій, залежність від кон'юнктури ринку, неможливість виходу на зовнішні ринки.

Ключові слова: економічна безпека, державна політика, машинобудівний комплекс країни, ринок, державна підтримка, продукція аквакультури, механізм, регулювання, інкубаційне та рибопереробне обладнання, галузь.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Машинобудівний комплекс виступає основою для зміцнення економічної безпеки та підтримання технологічного потенціалу країни. У сучасних умовах глобальної конкуренції, швидких технологічних змін на машинобудівний комплекс країни впливають численні економічні та фінансові виклики, зокрема й потреби у впровадженні інновацій та адаптації до нових умов діяльності. Особливої уваги потребує розвиток сільських секторів, таких як аквакультура, яка також залежить від наявності сучасного й ефективного обладнання, що забезпечуватиме стабільне виробництво і переробку риби та рибної продукції. Національна політика економічної безпеки має бути спрямована в інший напрям, де формуються комплексні механізми підтримки машинобудування, щоб забезпечити розвиток і зміцнення галузі. Одним із напрямів у цьому контексті є державна підтримка ринку продукції аквакультури, оскільки він має високий потенціал для розвитку експорту, збільшення зайнятості та залучення інвестицій. Тому механізмом регулювання такої підтримки є створення умов для часткової компенсації витрат на придбання вітчизняного обладнання для аквакультури, що сприятиме зростанню попиту на продукцію машинобудівного комплексу та підвищенню його конкурентоспроможності в Україні та світі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми забезпечення економічної безпеки машинобудівного комплексу в умовах надзвичайних викликів часто обговорюються в науковій літературі. Машинобудування вважається одним із базових секторів для технологічного розвитку та економічної стабільності країни, особливо в аспекті його здатності забезпечувати інші галузі необхідним обладнанням і технологіями. Питання забезпечення економічної безпеки машинобудівного комплексу в Україні активно досліджується у наукових працях, зокрема в контексті його впливу на розвиток суміжних галузей, таких як аквакультура. Дослідження присвячені державній політиці та механізмам підтримки машинобудування, зокрема в контексті стимулювання інновацій, залучення інвестицій та інтеграції у світові ланцюги постачання налаштовують учених до подальших наукових дискусій. Зокрема, Писаревський М. вказує, що машинобудівний сектор України потребує посиленої підтримки з боку держави для залучення інвестицій та запровадження інновацій. Автор стверджує, що економічна безпека цієї галузі є основою стабільності економіки, оскільки машинобудування забезпечує виробничі потреби інших галузей [1, с. 158–165; 6, с. 20–25]. Чупир О. у роботі «Тенденції розвитку машинобудівного комплексу

України: сучасний стан і перспективи» досліджує тенденції та перспективи розвитку машинобудівного комплексу України. Вчена відзначає, що низька інноваційна активність і залежність від імпорту комплектуючих стримують розвиток галузі. Авторка підкреслює необхідність створення сприятливих умов для залучення інвестицій в машинобудівний комплекс країни, які б сприяли повній технологічній модернізації [5, с. 99–103].

Як показали дослідження, Сейсебаєва Н. Г. [2, с. 130–133], Салод С. В. [4], Черномазюк А. Г., Стадник В. В. [7, с. 91–99] у своїх статтях аналізують проблеми відновлення виробничого потенціалу машинобудівних підприємств після фінансової кризи, зазначаючи, що кризові явища суттєво вплинули на економічну безпеку галузі та її здатність конкурувати на внутрішньому і зовнішньому ринках. Автори підкреслюють важливість державної підтримки для забезпечення економічної стійкості машинобудівного комплексу країни.

Вчені звертають увагу на актуальні проблеми виокремлення пріоритетів державної політики забезпечення економічної безпеки машинобудівного комплексу країни для розвитку ринку риби й надання державної підтримки на обладнання в умовах надзвичайних фінансових і продовольчих викликів. Серед дослідників виокремимо Войтко С., Анкудович Т., Афанасьєву Л. [3, с. 3–9], Момот Т. [6, с. 20–25], Ковову І., Семенову С. [5], Толуб'як В., Королюк Ю. [8], Бойко О., Башинську М. [9], Степанова В., Єрмакову О. [10] та інших провідних учених. Степанов О. А. та Єрмакова О. А. у монографії «Морська берегова зона як форпост розвитку рибного господарства та аквакультури в українському Причорномор'ї» обговорюють перспективи розвитку рибогосподарського комплексу України, зокрема акцентуючи увагу на необхідності модернізації технологій та обладнання для аквакультури. Вони зазначають, що розвиток ринку продукції аквакультури потребує сучасного рибогосподарського обладнання, яке здатне забезпечити машинобудівний сектор, при умові належної державної підтримки [10].

Наукові пошуки в контексті розгляду питань обґрунтування пріоритетів державної політики для забезпечення економічної безпеки машинобудівного комплексу України дають змогу дослідити вплив інструментів державної підтримки на розвиток ринку аквакультури та запропонувати практичні рекомендації щодо механізму стимулювання виробництва високоякісного рибогосподарського обладнання і в результаті якісної продукції аквакультури.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження пріоритетів державної політики забезпечення економічної

безпеки машинобудівного комплексу країни для розвитку ринку продукції аквакультури й надання державної підтримки на обладнання в умовах надзвичайних фінансових і продовольчих викликів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Виробництво продукції аквакультури є специфічним сектором у галузях народного господарства, на яку суттєвий вплив мають природні та інші фактори. Водночас у зв'язку з військовими діями та введенням воєнного стану економіка України зазнала значних втрат. Сектор аквакультури демонструє також значне зменшення виробничих показників у 2022 році. У зв'язку з веденням військових дій на території України зменшилися обсяги виробництва продукції аквакультури: всього продукції на 14%, товарної риби на 10%, рибопосадкового матеріалу на 52%, зариблення загальнодержавних водойм з метою відтворення водних біоресурсів на 100%, зменшення виробничих площ і потужностей на 11%. Сукупність зазначених факторів зумовлює потребу в наданні державної підтримки виробників аквакультури для часткової компенсації витрат, понесених на придбання рибогосподарської техніки. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» № 1877-IV від 24.06.2004 передбачає надання державної підтримки виробників окремих видів сільськогосподарської продукції. Проте підтримка саме виробників продукції аквакультури законодавчо врегульована не достатньо. Основним механізмом для розв'язання визначених проблем є прийняття проекту Закону, яким врегульовуються проблеми шляхом внесення відповідних змін до Закону України «Про державну підтримку сільського господарства України». Прийняття проекту Закону сприятиме економічному зростанню в машинобудівному комплексі та в галузі аквакультури шляхом запровадження прозорого механізму часткової державної компенсації як ефективного механізму управління та методу раціонального використання бюджетних коштів. Ризиками невиконання поставленої мети може бути відсутність у наступні роки коштів у державному бюджеті на державну підтримку для часткової компенсації витрат на закупівлю рибогосподарського обладнання. Позитивні економічні наслідки реалізації пропозицій повною мірою можна буде отримати в довготривалому часовому інтервалі до 10 років, а результати залежатимуть від обсягів фінансової державної допомоги. Реалізація проекту Закону призведе до зростання показників виробництва продукції аквакультури, а також покращення фінансово-економічних можливостей для суб'єктів господарювання. Тож для підтримки 50% часткової компенсації за рахунок держави на обладнання для виробництва та переробки продукції аквакультури пропонується відшкодувати 41 350,0 тис. грн у 2025 р., 62 025,0 тис. грн у 2026 р. та 93 037,0 тис. грн у 2027 р. (табл. 1). Зазначені проблеми не можуть бути розв'язані за допомогою ринкових механізмів через обмеження ведення діяльності в аквакультурі: тривалий виробничий ланцюг та повільна оборотність капіталу (4,3 роки); обмеження пов'язані з володінням і використанням основного виробничого

ресурсу, немає механізму довгострокової застави землі під водою; значна кількість виробників залежать від значно меншої кількості постачальників або переробників продукції аквакультури; значний вплив воєнних дій на аквакультуру; залежність від кон'юнктури зовнішніх ринків, практична неможливість виходу виробників на зовнішні ринки та інших особливостей.

Таблиця 1

Заплановані обсяги часткової компенсації вартості рибогосподарського обладнання за рахунок державної підтримки

Закуплено рибогосподарського обладнання, рік	Сума, тис. грн	Часткова державна компенсація у розмірі 50 %, тис. грн
2025	82 700,0	41 350,0
2026	124 050,0	62 025,0
2027	186 075,0	93 037,5
Всього	207 011,0	196 412,5

Джерело: складено на основі власно розроблених матеріалів

До основних цілей державного регулювання у сфері аквакультури слід віднести: стимулювання розвитку аквакультури з метою стабілізації зменшення обсягів виробництва продукції аквакультури, пов'язаних із наслідками військових дій; підвищення ефективності та прогнозованості аграрної політики у сфері аквакультури; підвищення конкурентоспроможності мікро- та малих виробників продукції аквакультури шляхом спрощення їм доступу до участі в державних програмах підтримки; можливість регулювання державної допомоги за напрямками аквакультури або господарюючими суб'єктами з метою запобігання надмірній концентрації; забезпечення справедливого та соціально відповідального розподілу бюджетних коштів. Тобто потрібно визначити та оцінити альтернативні способи досягнення цілей. Водночас під дію регулювання зазначеного регуляторного акта підпадають суб'єкти аквакультури – юридичні особи, незалежно від організаційно-правової форми та форми власності, а також фізичні особи – підприємці. Оцінка впливу на сферу інтересів сільськогосподарських товаровиробників здійснювалася виходячи із статистичних даних сільськогосподарського страхування за 2018 рік (табл. 2).

Таблиця 2

Оцінка впливу на сферу інтересів сільськогосподарських товаровиробників

Показник	Великі	Малі	Разом
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць	1224	2257	3481
Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	35	65	100

Джерело: складено на основі власно розроблених матеріалів

За запропонованими альтернативними способами досягнення цілей для запровадження інструментів державної підтримки аквакультури шляхом часткової компенсації закупленого рибогосподарського обладнання, вигоди й витрати за кожною альтернативою для сфер інтересів держави та суб'єктів господарювання відображені в табл. 3.

Оцінка впливу на сферу інтересів держави, виробників рибогосподарського обладнання та рибницьких господарств

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1	Стабілізують сферу виробництва рибопосадкового матеріалу, виведуть з тіні виробничу сферу аквакультури, стабілізують сплату податків, підвищать конкурентоспроможність вітчизняної аквакультури, збільшать обсяги виробництва, продажів товарної риби за рахунок провадження нових технологій та обладнання для рибопереробки.	Часткова компенсація за закупівлю рибогосподарського обладнання до 50% (82,7 млн грн)
Альтернатива 2	Виділення коштів на дотацію на вирощену товарну рибу частково послаблює надмірне податкове навантаження, але не вирішує проблеми зменшення обсягів виробництва рибопосадкового матеріалу, проблем логістики, реалізації продукції аквакультури, виробленої на сучасному обладнанні.	Можливе припинення діяльності малих підприємств, зменшення надходжень до бюджету
Альтернатива 3	Відсутні	Закриття підприємств, зменшення надходжень до бюджету

Джерело: складено на основі власно розроблених матеріалів

За результатами опрацювання альтернативних способів досягнення цілей державного регулювання здійснено вибір оптимального альтернативного способу з урахуванням системи бальної оцінки ступеня досягнення визначених цілей (табл. 4). Вартість балів визначалася за чотирибальною системою оцінки ступеня досягнення визначених цілей, де: 4 – цілі прийняття регуляторного акту, які можуть бути досягнуті повною мірою (проблема більше існувати не буде); 3 – цілі прийняття регуляторного акту, які можуть бути досягнуті майже повною мірою (усі важливі аспекти проблеми існувати не будуть); 2 – цілі прийняття регуляторного акту, які можуть бути досягнуті частково

(проблема значно зменшиться, деякі важливі та критичні аспекти проблеми залишаться невирішеними); 1 – цілі прийняття регуляторного акту, які не можуть бути досягнуті (проблема існуватиме).

Під час проведення оцінки альтернативних способів досягнення цілей обрано першу альтернативу щодо прийняття регуляторного акта. Обрана альтернатива повною мірою забезпечує розв'язання проблем, визначених вище в означеному аналізі регуляторного впливу. Враховуючи наведені вище позитивні та негативні сторони альтернативних способів досягнення встановлених цілей, доцільно прийняти надані пропозиції при розробленні проекту Закону.

Таблиця 4

Вибір оптимального альтернативного способу з урахуванням системи бальної оцінки ступеня досягнення визначених цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Альтернатива 1	4	Альтернатива повною мірою забезпечує розв'язання усіх проблем, визначених у розділі I цього регуляторного акта
Альтернатива 2	2	Альтернатива частково забезпечує розв'язання усіх проблем, визначених у розділі I цього акта. Великі витрати виробників аквакультури
Альтернатива 3	1	При цій альтернативі цілі державного регулювання, зазначені у розділі I цього регуляторного акта, не можуть бути досягнуті та не враховують інтересів суб'єктів господарювання

Джерело: складено на основі власно розроблених матеріалів

Враховуючи, що обсяг реалізованої товарної риби, за даними форми 1А-риба, за один 2023 рік становив 9 676 871,3 кг, то через рік після отримання державної підтримки у розмірі 30% вартості рибопосадкового матеріалу виробництво товарної риби у 2025 р. складе умовно 12 579 932,7 кг на суму 907 642,1 тис. грн, у 2026 р. 16 353 912,5 кг – на суму 1 331 862,6 тис. грн та у 2027 р. 21 260 086,3 кг – на суму 1 935 093,1 тис. грн.

Встановлено, що за три роки дії нормативно-правового акта, впродовж 2025–2027 рр., планується отримати 4 174 597,8 тис. грн. Таким чином, за три роки дії нормативно-правового акта із

витратами на державну підтримку 30% на рибопосадковий матеріал та 50% на рибогосподарське обладнання у розмірі 761 159,4 тис. грн загальний дохід складе 3 413 438,4 тис. грн (табл. 5).

Маємо відзначити, що розрахунки проводилися на фактичних показниках реалізації товарної риби за 2023 р. за формою 1А-риба, згідно з якою обсяг реалізованої продукції становить 9 676 871,3 кг, середня ціна складає 64,2 грн за 1 кг, загальна вартість реалізованої продукції становить 621 616,8 тис. грн. Загальна кількість суб'єктів аквакультури складає приблизно 4000,0 одиниць, з яких 50% – фізичні особи, 50% – юридичні особи.

Заплановане збільшення обсягів реалізованої товарної риби

Рік	Обсяг реалізованої продукції, кг	Середня ціна за 1 кг	Вартість реалізованої товарної риби, тис. грн	Реалізовано товарної риби, тис. грн	
				фізичними особами	юридичними особами
2025	12 579 932,7	72,15	907 642,1	453 821,05	453 821,05
2026	16 353 912,5	81,44	1 331 862,6	665 931,3	665 931,3
2027	21 260 086,3	91,02	1 935 093,1	967 546,55	967 546,55
Всього	50 193 931,5	x	4 174 597,8	2 087 298,9	2 087 298,9

Джерело: складено на основі власно розроблених матеріалів

Висновки та перспективи подальших досліджень. За результатами проведених досліджень, маємо всі підстави зробити висновки, що проведений у статті аналіз свідчить про необхідність комплексної державної політики, яка б забезпечувала економічну безпеку машинобудівного комплексу через стимулювання внутрішнього ринку, підтримку інновацій та

розвиток стратегічних секторів, таких як аквакультура. Подальші дослідження необхідні для створення цілеспрямованих механізмів державної підтримки, що сприятимуть підвищенню рівня конкурентоспроможності машинобудівного комплексу, забезпечать його розвиток в умовах зовнішніх і внутрішніх загроз.

Література.

1. **Писаревський М.І.** Формування механізму економічної безпеки підприємств машинобудування щодо протидії рейдерству. *Вісник НТУ «Харківський політехнічний інститут»*. Серія: Економічні науки. 2017. № 46 (1267). С. 158-165.
2. **Сеїсебаєва Н.Г.** Проблеми відновлення виробничого потенціалу підприємств машинобудування. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2015. Випуск 6 (169). С. 130-133.
3. **Войтко С.В., Анкудович Т.Є., Афанасьєва Л.В.** Динамічне моделювання складових інноваційної стратегії підприємств машинобудування у забезпеченні сталого розвитку. *Вісник Черкаського університету ім. Богдана Хмельницького*. Серія: Економічні науки. 2012. № 33 (246). С. 3-9.
4. **Салюїд С.В.** Внутрішні передумови формування економічної безпеки підприємств машинобудування. *Економічний вісник Національного технічного університету України «КПІ»*. 2018. № 15. URL: <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/135512>. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.15.2018.135512>.
5. **Чушир О.М.** Тенденції розвитку машинобудівного комплексу України: сучасний стан і перспективи. *Вісник економіки транспорту і промисловості*. 2013. № 43. С. 99-103.
6. **Момот Т.В., Писаревський М.І.** Сценарний підхід до розробки стратегії попередження рейдерського захоплення підприємства машинобудування. *Бізнес-Інформ*. 2017. № 12. С. 20-25.
7. **Черномазюк А.Г., Стадник В.В.** Сучасні тенденції розвитку вітчизняного машинобудування та його ресурсні детермінанти. *Вісник Запорізького національного університету*. 2010. № 2. С. 91-99.
8. **Толуб'як В.С., Королюк Ю.Г.** Політика економічної безпеки України в умовах глобальних загроз. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. № 6. URL: <http://surl.li/eosohd>.
9. **Бойко О.В., Башинська М.І., Редькв О.З.** Факторний аналіз індикаторів економічної безпеки машинобудівного комплексу країни. *Економіка: реалії часу*. 2016. № 3 (25). С. 30-37.
10. **Степанов В.М., Єрмакова О.А.** Морська берегова зона як форпост розвитку рибного господарства та аквакультури в українському Причорномор'ї: монографія. Одеса. ІРЕЕД НАН. 2022. 82 с.

References.

1. **Pysarevs'kyj, M.I.** (2017). «Formation of the mechanism of economic security of machine-building enterprises in terms of counteraction to raiding». *Visnyk NTU «Kharkiv's'kyj politekhnichnyj instytut»*. Serii: Ekonomichni nauky. № 46 (1267). pp. 158-165.
2. **Sejsebaieva, N.H.** (2015). «Problems of restoring the production potential of machine-building enterprises». *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*. Issue 6 (169). pp. 130-133.
3. **Vojtko, S.V., Ankudovych, T.Ye., Afanas'ieva, L.V.** (2012). «Dynamic modeling of the components of the innovation strategy of machine-building enterprises in ensuring sustainable development». *Visnyk Cherkas'koho universytetu im. Bohdana Khmel'nyts'koho*. Serii: Ekonomichni nauky. № 33 (246). pp. 3-9.
4. **Saloid, S.V.** (2018). «Internal prerequisites for the formation of economic security of machine-building enterprises». *Ekonomichnyj visnyk Natsional'noho tekhnichnoho universytetu Ukrainy «KPI»*. № 15. Available at: <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/135512>. DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.15.2018.135512>.
5. **Chushyr, O.M.** (2013). «Trends in the development of the machine-building complex of Ukraine: current state and prospects». *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*. № 43. pp. 99-103.
6. **Momot, T.V., Pysarevs'kyj, M.I.** (2017). «Scenario approach to developing a strategy for preventing raider seizure of a machine-building enterprise». *Biznes-Inform*. № 12. pp. 20-25.
7. **Chernomaziuk, A.H., Stadnyk, V.V.** (2010). «Modern trends in the development of domestic machine-building and its resource determinants». *Visnyk Zaporiz'koho natsional'noho universytetu*. № 2. pp. 91-99.
8. **Tolub'iak, V.S., Koroliuk, Yu.H.** (2019). «The policy of economic security of Ukraine in the face of global threats». *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*. № 6. Available at: <http://surl.li/eosohd>. DOI: <https://doi.org/10.32702/2307-2156-2019.6.3>.
9. **Bojko, O.V., Bashyn's'ka, M.I., Red'kva, O.Z.** (2016). «Factor analysis of indicators of economic security of the country's machine-building complex». *Ekonomika: realii chasu*. № 3 (25). pp. 30-37.
10. **Stepanov, V.M., Yermakova, O.A.** (2022). *Mors'ka berehova zona iak forpost rozvytku rybnoho gospodarstva ta akvakul'tury v ukrains'komu Prychornomor'i*. [The coastal zone as an outpost of the development of fisheries and aquaculture in the Ukrainian Black Sea region]. IREED NAN. Odesa. Ukraine. DOI: <https://doi.org/10.31520/978-966-02-9957-3>.

Abstract.

Vdovenko N., Sharylo Y., Shevel O. Policy priorities for ensuring the economic security of the national machine-building complex for the development of the aquaculture product market and provision of state support for equipment.

The article is dedicated to examining state policy priorities in ensuring the economic security of the national machine-building complex to support the development of the aquaculture product market and to provide state assistance for equipment amidst severe financial and food security challenges. Scientifically substantiated amendments and modifications are proposed to the Law of Ukraine "On State Support for Agriculture of Ukraine," No. 1877-IV of 24.06.2004, to enable mechanisms for state support in aquaculture, mainly through partial compensation for the purchase of machinery, mechanisms, and equipment for aquaculture production and processing. The proposal includes stabilizing and modernizing the production sector by offering state subsidies to reimburse aquaculture entities for up to 50% of the purchased aquaculture equipment, including technology for fish farming, hatcheries, fish processing, and logistics. The findings emphasize that state support is warranted, as market mechanisms alone cannot address the challenges due to the unique nature of aquaculture operations, limitations in the aquaculture sector, extended production cycles, and slow capital turnover (4.3 years). Additional challenges include restrictions related to ownership and use of primary production resources (lack of a fully functioning long-term land mortgage mechanism for water bodies, fragmented land plots), a high number of micro-producers reliant on a few suppliers and processors, significant impacts of military actions on aquaculture, dependency on external market conditions, and the practical inaccessibility of foreign markets for micro-producers. Calculations were based on actual figures for market fish sales in 2023 under Form 1A-Fish, indicating that total sales volume reached 9,676,871.3 kg, with an average price of 64.2 UAH per kg and a total sales value of 621,616.8 thousand UAH. Approximately 4,000 aquaculture entities operate in the market, split evenly between individual entrepreneurs and legal entities. Research results suggest that a comprehensive state policy is required to ensure the economic security of the machine-building sector by stimulating the domestic market, supporting innovation, and developing strategic sectors such as aquaculture.

Keywords: economic security, state policy, machine-building complex of the country, market, state support, aquaculture products, mechanism, regulation, hatchery and fish processing equipment, industry.

Стаття надійшла до редакції 12.08.2024 р.

Бібліографічний опис статті:

Vdovenko N., Sharylo Y., Shevel O. О. Пріоритети політики забезпечення економічної безпеки машинобудівного комплексу країни для розвитку ринку продукції аквакультури та надання державної підтримки на обладнання. Актуальні проблеми інноваційної економіки та права. 2024. № 5. С. 40-45.

Vdovenko N., Sharylo Y., Shevel O. Policy priorities for ensuring the economic security of the national machine-building complex for the development of the aquaculture product market and provision of state support for equipment. Actual problems of innovative economy and law. 2024. No. 5, pp. 40-45.

УДК: 338.43:630:334.7; JEL classification: Q01; Q56; O13; D92
DOI: <https://doi.org/10.36887/2524-0455-2024-5-9>

СТАРОДУБЦЕВА Любов Володимирівна,
Здобувачка наукового ступеня Волинського національного університету імені Лесі Українки
<https://orcid.org/0009-0000-5998-6714>

РОЗРОБКА МЕХАНІЗМУ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИКИ «ЗЕЛЕНОГО» ІНВЕСТУВАННЯ

Стародубцева Л. В. Розробка механізму формування політики «зеленого» інвестування.

Статтю присвячено питанням формування політики «зеленого» інвестування. Метою дослідження є аналіз, систематизація та удосконалення наявного теоретико-методичного забезпечення щодо розвитку «зеленої» економіки в Україні та розробка механізму формування політики «зеленого» інвестування. Розглянуто розвиток «зеленої» економіки в Україні та її значення для досягнення стійкого економічного розвитку. Представлено комплексний аналіз основних аспектів, що впливають на формування екологічної економіки країни, зокрема обсяги викидів вуглекислого газу, трансформаційні механізми переходу, а також стан впровадження екологічних інновацій. Обґрунтовано, що розвиток «зеленої» економіки є важливим елементом переходу до сталого економічного розвитку, який враховує екологічні, соціальні та економічні аспекти. Наведено результати експертної оцінки, які свідчать про певний прогрес в розвитку «зеленої» економіки за період 2021-2023 років, незважаючи на негативні наслідки військового конфлікту в країні. Виявлено, що одним із ключових інструментів стимулювання розвитку «зеленої» економіки є екологічні податки, які сприяють зменшенню забруднення та формують відповідальність підприємств. Дослідження також виявило, що екологічний податок в Україні, хоча й має потенціал, все ж займає незначну частку у структурі податкових надходжень, що свідчить про необхідність удосконалення механізмів його впровадження. Дослідження дозволило виявити, що ринок «зелених» інвестицій активно розвивається, проте існують перешкоди, такі як відсутність чітких стандартів і критеріїв для визначення «зелених» проєктів, а також високий рівень ризику, пов'язаний з інвестуванням у новітні екологічні технології. Запропоновано механізм формування політики «зеленого» інвестування. Визначено, що реалізація політики «зеленого» інвестування в Україні вимагає системного підходу та узгодженої роботи багатьох учасників процесу, включаючи державні органи, приватні компанії та неурядові організації. Обґрунтовано, що важливо формувати також і інвестиційну політику, яка стимулюватиме інвестиції в екологічно чисті технології. Зазначено, що для досягнення цілей розвитку «зеленої» економіки в Україні необхідно подолати існуючі бар'єри та забезпечити стабільність і прозорість інвестиційного середовища.

Ключові слова: зелена економіка, зелена політика, зелені інвестиції, екологічні податки, стійкий розвиток.

Постановка проблеми у загальному вигляді. У сучасних умовах глобальних викликів, таких як зміна клімату, виснаження природних ресурсів і соціальна нерівність, необхідність переходу до сталого розвитку стає все більш актуальною. Одним із ключових аспектів цього процесу є розвиток політики «зеленого» інвестування, яка передбачає залучення фінансових ресурсів до

екологічно чистих та стійких проєктів. Однак, незважаючи на зростаючу зацікавленість у «зелених» інвестиціях, країни стикаються з низькою викидів у їх реалізації. По-перше, відсутність чітких механізмів і стандартів для оцінки та класифікації «зелених» інвестицій ускладнює процес їх впровадження. Інвестори часто не мають доступу до надійної інформації про екологічні ризики та